

בד"ה חבל וז"ל יוגם מסבירה אין לחלק לענין חליצה בין אם מחליפין או לא דמ"מ אינה מקפדת בחליצה ומצוה ג"כ מדבריו שאין לנו לריבין שאותו החליצה יתבטל אלא כל שהמקום ישראלי וחינה מקפדת על חליצה שיהא שם ממילא בטל. אמנם בתשובת חלקת יואב סימן ל' משמע שאם מחליפין החליצה מזמן לזמן אע"פ שישראל שם החליצה מ"מ הוי חליצה (כל שלא הוי אותו חליצה ז' ימים) שהרי ס"ל להחמיר באם מחליפין המוך בחוץ. ומצוה שלא מפרש בהמרהש"ס והאמרי יושר, ולכן נראה שצעת הלורך יש להקל בזה להסתמך על סדרת המהרש"ס והאמרי יושר, אך כל זה הוא רק באם הוקצע ציצור שאין הסתימה גורמת לכאב, שהרי באם הסתימה גורמת לכאב בזה הוי חליצה מאחר שמקפדת ורואה להסירו.

ח) סתימה קבועה, אך היה דופן השן בגלוי והוצרכו לסתום ג"כ החלל בין השיניים, שיהא מקום להחזיק את הסתמה, נראה מאחר שהוא סתימה קבועה, אי"כ לא איכפת לו מה שהתמלא חלל שצין השיניים וראה בשו"ת קנאת סופרים צהשמטה למי נדה סימן כ"ו. ט) סתימות צרוצ השיניים, לדעת האבני נזר בתשובה סי' רכ"ט מחמיר בזה כשיטת החכמת אדם, אך כבר הבאנו שנהגו מורי הוראה להקל גם בזה.

בכה"ג עלם העצמת בטל לגוף, וישאר כן ג"כ אח"כ חנה מאחר שלריך להסירו בשעת לידה, בזה חידש החתם סופר שאינו חולץ, משא"כ הכא הרי את הסתימה הקודמת הרי מסירין ואי אפשר להניח את הסתימה הקודמת בחזרה, נמצא שאי אפשר לומר שסתימה זו תיבטל לגבי הגוף שהרי עומד להסיר ולבטל סתימה זו.

אך כל זה אם נפרש רק שלדין ציעול לנו לריבין שהסתימה גופא תתבטל לשן, בזה שייך לומר מאחר שסתימה זו עשויה להתבטל ואינו מכניס סתימה זו בחזרה, אי"כ יש לזה דין כסתימה ארעית, וחלוי במש"כ לקמן בסימן ל"ד בדין סתימה זמנית. אמנם אם נפרש שאין לנו לריבין להסתימה שתבטל להשן, אלא לנו לריבין שחור השן יהא סתום וא"כ חור השן ע"י שיסתם בקציעות ולא איכפת לו אם בסתימה זו או אחרת, אי"כ לפי"ז מאחר שיסתמו השן מחדש, ואין הסתימה גורמת לכאב נמצא שלא מקפדת על עלם הסתימה, אי"כ לא יחול צעילה.

ולכאורה מלינו בתשובת אמרי יושר ח"ב סי' פ"ב שס"ל כן, שהרי כתב גבי מוך בחוץ שאע"פ שמסירה ומחלפת המוך מזמן לזמן מ"מ לא הוי חליצה, ואין לדברי החתם סופר הכ"ל גבי עצמת וכן מצוה בתשובת מהרש"ס ח"א סימן ז' שדן שם ג"כ לענין מוך בחוץ וכתב שם

סימן ל"ד

סתימה זמנית בשיניים

ועשוי שן זה להיות סתום לעולם, אי"כ אפשר שאין הסתימה הזמנית ג"כ חולץ, והוי רק כמחליף את הסתימה. וראה לעיל סוף סימן ל"ג.

והנה לדעת הגאון ר' שלמה קלוגר צספרו מי נדה מהדורח קמח שנראה מדבריו להקל מסיבה שס"ל שחור שולר בשן מאחר שמתחילה היה סתום כעצמו אי"כ מקום זה לא היה מלריך בציאת מים, ממילא אף לאחר שולר החור וסתמו שוב אינו מלריך גם ראוי לציאת מים, וכמו"כ ס"ל שם שאם הסתימה אינו נראה מחוץ לנקב השן, והיינו שהוא משוקע הרי דומה לחץ שאם הוא משוקע אע"פ שנראה דאינו חולץ, מאחר דהוי בלוע, וה"ה בסתימה זו. אמנם עלם דבריו שס"ל שמאחר שצצרייתו העצמות של

א

דברי חכמים

אשה שעשו לה סתימה זמנית, והיינו שללורך העיפול, מניחים בשן חומר המרפא את הכאב, וסותמים אותו בגצם וכיו"צ כדי למנוע כניסת ליכלוך לחור השן, ואחרי זמן מסירים סתימה זו, ומניחים אח"כ סתימה קבועה, נזכר מה דינו של אשה בזמן הסתימה הזמנית לענין טבילה, והאם סתימה זמנית חולץ צעילה.

דלכאורה מהסברה הפשוטה היה נראה, מאחר שסתימה זו עשויה ללאת, אי"כ לא שייך לומר שצטל סתימה זו לגוף, שהרי עתיד ללאת מן הגוף. אך מ"מ יש ג"כ מקום לומר מאחר שגם אח"כ יניחו סתימה אחרת

הגרי"ש אלישיב שליט"א, מאחר שצריך פעולה כדי להסירו ומלד עלמנו אינו יולא ח"כ הוי כאין סופו ללאת ועכ"פ בסתימה זמנית יש לדון לפי"ז להקל שדומה לחץ של מחכות שאם הוא משוקע שאינו חולץ.

ובשו"ת חגרות משה להגאון ר' משה פיינשטיין שליט"א צו"ד סימן ל"ז האריך ג"כ צדין סתימה זמנית ומסקנתו שאם הסתימה היא סתימה טובה, אף שהיא זמנית מ"מ אינו חולץ, ועיי"ש שהצו"ג טעמים להחיר, ואחד מטעמיו הוא לפרש, שאף שמוצק צראצ"ד צעצעת של אשה דחולץ מאחר שהדרך להסירו צעצעת לשה מ"מ כבר הוזכר בשו"ת זכרון יוסף שאם מסירה לזמן מרובה אינו חולץ ורק לזמן מועט חולץ, והסביר הגר"מ פיינשטיין שליט"א שאין כוונת הזכרון יוסף לחלק צתאריכים של זמן — לזמן קצר או זמן מרובה, אלא כוונתו שאם יש זמן קציע שקודם לא תסירו אינו חולץ. ורק צעצעת מאחר שאין זמן קציע שהרי יתכן שהיום יזדמן לה לשה הרי תסירו לכן חולץ, ועפ"י"ז כתב ג"כ מאחר שגם בסתימה זמנית יש זמן מסויים שקודם לא תסירו ממילא נחשב כאינו מקפיד ועיי"ש עוד כמה לירופים, אך עכ"פ לא הוזכר שם שתלוי לכמה זמן נעשה הסתימה זמנית.

אמנם מ"מ דעת דודי הגר"ש אויערבאך שליט"א וכן הגרי"ש אלישיב שליט"א להקל בזה רק בעוד לירוף והיינו שיהא לסתימה הזמנית דין ביטול, וכמו שהוצא בחלקת יואב יו"ד סי' ל' שמקיל באשה שאסור שיצוא עליה מים צעצעת עבילה באזנה, ומניחין שם למר גפן, והקיל באם האמר גפן מונח לז' ימים מאחר שצז' ימים הוי מדרבנן קשר של קיימא כמבואר באו"ח סי' שי"ז וצ"לירוף מאחר שרואה שיהא עליה צעצעת העבילה ומקפדת שהאמר גפן יהא עליה (עיי"ש שהולך לזה כדי שלא נגזור אטו רובו שהוי מן התורה שאינו מועיל לז' ימים) עכ"פ מבואר שלדעת החלקת יואב הוא באם מונח הסתימה הזמנית לז' ימים נחשב לביטול ויכולה לעבול זו.

ג

ואף שצו"ת אבני נזר חלק יו"ד סי' רס"ג חולק על החלקת יואב וס"ל שביטול לז' ימים לא מהני אלא באם הוא ביטול לחי שנה כמו שכבר האריך שם צתשובה רי"ג (ע"פ דברי רבנו ירוחם שאם הקשר הוא לחי שנה מקרי קשר

השן לא היה מלריך ציאת מים ח"כ גם לאחר שנעשה צו הנקב אינו מלריך ציאת מים כבר הארכנו לעיל צסימן וכן צסימן ל' שלכאורה מאחר שחור זה עשוי לישאר חור תמיד (אם לא שתסתמנו) הרי גם חור זה מלריך ראוי לציאת מים ודמי לקיטע שמלריך ציאת מים על מקום הקטוע עיי"ש. וכמו"כ הסברנו שאף אם נאמר שצחץ אינו מלריך ציאת מים למקום החץ, וכו' מאחר שצמשך הזמן עשוי להתאחות, משא"כ באם ישאר חור תמיד, בזה לריך ראוי לציאת מים, וכמו"כ יש לומר שמאחר שהכא הרי קודם הסתימה כבר היה השן מנוקב הרי צעצעת שהוא מנוקב היה מלריך ראוי לציאת מים נמלא שהסתימה הזמנית מונעת מהמים מלצוא והוי חליצה.

אך מ"מ היה אפשר לומר שהרי דעת הספר התרומות והמרדכי וסמ"ק לענין גלד וגרז ושחין שס"ל שמעיקר הדין אינו חולץ אע"פ שיוסר לאחר זמן מאחר שמלעצרת צנעילתו וכבר הארכנו צדצריהם צענין פלעים ולפי"ז לכאורה הוא הדין צסתימה זמנית שאם תסירו יגרס לה לער צעלם השן, וכן ימנע ריפויי של שן הרי לא יחוצ אע"פ שהוא רק לזמן ודומה לגרז ושחין ואע"פ שהסד"ט צס"ק כ"ו ס"ל לחלק צין מונח דבר הצא מגופה, למונח דבר זר שצוב חולץ אף אם מלעצרת צנעילתו (לולי הסצרה שיש סכנה להסירו וכגון צזי חץ של מחכות) מ"מ כבר הוצא צתשובה הגרע"א סי' ס' שגראה מדבריו דצצית הסתרים שהוי תרתי דרבנן יש להקל גם צמלעצרת צנעילתו לצד. ולפי"ז לכאורה ה"ה צסתימה זמנית של שן שהוי צית הסתרים וגם מיעוט המקפיד שהוא תרי דרבנן ח"כ יש להקל בזה.

ב

וראה צשו"ת בית שלמה ח"צ יו"ד סי' י"צ שהחיר באשה שנכנס לה מאכל לתוך נקב השן צעומק ואינה יכולה להסירו מחמת כאצ, שהחיר לעבול כן, מאחר שדומה לחץ שאם הוא צלוע אינו חולץ, והוא הדין הכא שצחץ נקב השן הוי צבלוע. אך אע"פ שיש לדון צדצריי עפמש"כ לעיל צסי' ל' שמאחר שהשן ישאר מגולה לולי הסתימה אין דינו צבלוע, שהרי אין עשוי להתאחות, וכן יש לדון מטעם אחר להתמיר כאן, שהרי אף הרי"ש צזי חץ של מחכות אינו מקיל אלא באין סופו ללאת והכא הרי הסתימה הוי סופו ללאת, מ"מ בזה יש לומר כמו שהצאנו שם צשם

של קיימא מן התורה) מ"מ נהגו מורי הוראה ללרף בזה שאם מונח למשך שלושים יום שחוי ציטול וכמו שמלינו צצ"י חו"ה סי' ש"פ שמשמע מדבריו שכל שעשוי לעמוד יותר מחודש ימים הוי קשר של קיימא מן התורה.

ועכ"פ יולא מכל הנ"ל מאחר שנסתיימה זמנית יש ג"כ כמה וכמה דברי היתר שנחשב לאינו מקפיד אף שעשוי להסירו לחי"כ מ"מ הרי גם לחי"כ יסתמו השן מחדש, וכן השן כבר היה סתום קודם, וכמו"כ יש סברה לומר שאינו חלל לפנות מקום ולא שמקפדת על עצם הסתיימה, וכן יש ללרף ג"כ הסברה מאחר שלפני הזמן שקוצע הרופא הרי לא מסירין אותו, ממילא לא נחשב עכשיו כמקפדת וכמוש"כ צ"ס הגאון ר' משה פיינשטיין שליט"א. ומאחר שהוי חרי דרבנן בית הסתרים וכן מיעוט המקפיד, בזה יש ג"כ ללרף שצ"ח אין הסתיימה צולעת מהשן דומה לחץ החצוצ צירך שאם משוקע אינו חוצץ ומ"מ צלירוף עוד סברה שמונח לחודש ימים יש להקל, מאחר שחוי ליה דין ציטול.

ד

ולפ"ז (מבואר ה) סתיימה זמנית העשוי להישאר קן שלשים יום יש להקל בזה שאינו חוצץ בעצילה, וכן הורי גדולי הוראה. (ב) וזמן השלושים יום אם מניין משעת הנחת הסתיימה או משעת הטבילה, והיינו שאפשר שצריך שיבא מונח שלשים יום משעת הטבילה, הרי לכאורה מהסברה הפשיטא היה נראה שסגי למנות שלשים יום משעת ההנחת הסתיימה, שהרי לכאורה גם בקשר של קיימא אם שבת זו הוא כבר יום השלושים של הקשר, שנחשב עדיין כקשר של קיימא וחייב חטאת אם יפרקנו, מ"מ העירני הגאון ר' יוסף שלום אלישיב שליט"א שצריך למנות שלשים יום משעת הטבילה, דהאם נאמר שגומר השלושים יום למחרת הטבילה, ולמחר עשוייה להסירו, שיבא לזה דין ציטול. (ובאמת כבר העירני ידידי הרה"ג ר' שמחה צונם ולדינצרג שליט"א, שהרי מריא דהאי דינא לחדש ולדמות דין ציטול של קש"ק לטבילה, הוא החלקת יואצ ציו"ד סי' ל' והוא ס"ל שם שסגי ציטול לז' ימים, ומ"מ מסיק שצצ"ל שצסידקי עריצה דבכל השנה עוצלן אותה ולא הוי חליצה אף סמוך לפסח דיקפיד תיכף כשיגיע פסח מ"מ לא הוי חליצה ולפענ"ד דחלי צצצעה ימים קודם הפסח" ומבואר מדבריו שמניין ז' ימים משעת הטבילה

שהרי ס"ל שעד ז' ימים קודם הפסח אפשר לטבול הכלי אבל בתוך ז' ימים לפני פסח אי אפשר להטבילו, חע"פ שכבר היה הצ"ק מחובר עוד זמן רב לפני כן, ומבואר כסדרת הגאון ר' יוסף שלום אלישיב שליט"א).

ודודי הגרש"ז אויערבך שליט"א אמר לי שבאמת מלד הסברה דעתו היה נוטה לחשוב זמן השלושים יום משעת עשיית הסתיימה ולא משעת הטבילה, וכמו שמלינו גבי קשר של קיימא שהזמן מתחיל משעת העשייה (דח"כ הרי כל קשר של קיימא עשוי להחיר פעם, וא"כ לפני שמתירנו האם נאמר מאחר שעכשיו מתירנו הרי הוא קשר של אינו קיימא, הרי זה לא אמרינו, ומשום שאלוין צתר שעת עשיית הקשר שאם היה לזמן מסוים אסור להחירו קודם לכן) ודברי החלקת יואצ שהבאנו לעיל להוכיח שבאילו ס"ל שמניין משעת טבילה, יש לדחות, שכוונת החלקת יואצ שאם נעשה הצ"ק בכלי תוך ז' ימים לפני פסח, אי אפשר להטבילו, משום שמשעת העשייה ליכא ז' ימים, אך מ"מ למעשה מחמיר לחשוב שלשים יום משעת הטבילה, ולכן נריכה האשה להחליט שתשאיר את הסתיימה לשלושים יום ולא תלך לרופא בתוך זמן הזה להוציא הסתיימה, (אם לא שקרה לה כאצים חזקים וכיו"ב דבזה יכולה לילך לרופא להוציא הסתיימה ולטפל בו, מאחר שהוי כנולד מלד חדש בגוף). אך מ"מ יכול המורה הוראה לומר לצעל מצלי ידיעת האשה שאחרי הטבילה יכול לומר לחשחו שעכשיו כבר יכולה לילך לרופא להמשיך העיפול (אף תוך שלשים יום) שהרי האשה צשעתו החליטה להשאירו ורק שח"כ יכולה לשנות החלטתה, אמנם פשוט שהאשה צשעת הטבילה לא יועיל אם תחשוב עכשיו שח"כ תשנה החלטתה.

ה

(ג) ומ"מ צשעת הדחק יש לידון להקל בזה מונח הסתיימה לז' ימים, וכדעת החלקת יואצ, ויש ללרף בזה ג"כ שיטת המהרש"ם שהוצא לעיל צסימן ל"ג שחע"פ שמחליפין המוך צאוזן מזמן לזמן מ"מ אינו חוצץ, וס"ה הכא חע"פ שהיה סתיימה זמנית מ"מ מאחר שהרי לחי"כ יסתמו מחדש, א"כ הוי כמחליף המוך שצכה"ג לא ה חליצה. וכן נראה שס"ל להחלקת יעקב ח"א סי' קל"ז. (ואע"ג שמדברי האמרי יושר ח"צ סי' קי"ב מבואר שאין להקל בסתיימה המונחת צ' שבועות מ"מ כבר העיר צמח .

